

Vergaderjaar 2016–2017

34 648

Staat van de Europese Unie 2017

Nr. 12

VERSLAG VAN EEN INTERPARLEMENTAIRE COMMISSIEVERGADERING

Vastgesteld 28 juni 2017

Op donderdag 22 juni 2017 vond in Brussel een interparlementaire commissievergadering plaats die werd voorgezeten door de Nederlandse Europarlementariër mevrouw In 't Veld (D66, ALDE), rapporteur van het initiatiefrapport voor het opzetten van een EU rechtsstaatmechanisme. Namens de Tweede Kamer nam de heer Mulder (VVD) hieraan deel. Vanuit de Eerste Kamer participeerden de leden Stienen (D66) en Wezel (SP). Op de vergadering waren leden uit het EP en 14 nationale parlementen aanwezig, waaronder het Poolse en Hongaarse parlement. De ambtelijke voorbereiding en begeleiding werd verzorgd door mevrouw Nollen en de heer Middelkoop.

De delegatie van de Tweede Kamer brengt als volgt verslag uit:

Algemeen

In 't Veld vroeg expliciet de steun van de aanwezige nationale parlementen voor de niet-bindende EP resolutie voor een EU mechanisme, en het houden van een jaarlijkse vergadering/dialogo tussen de nationale parlementen en het EP over de rechtsstaat. Zij riep alle parlementen op één «point of contact» of rapporteur per parlement aan te wijzen om deel te nemen aan de interparlementaire dialoog over de rechtsstaat en direct contact mee op te kunnen nemen als er acute problemen zijn met de rechtsstaat in een EU land.

Sessie 1: naar een EU mechanisme voor de rechtsstaat

Plaatsvervangend directeur-generaal van DG Justitie, de heer Morillo, zei dat de Europese Commissie (EC) inhoudelijk de strekking van de resolutie over de rechtsstaat steunt. De EC is positief over het idee van een jaarlijkse dialoog tussen nationale parlementen en het EP over dit onderwerp. De EC heeft ook ideeën over wat er besproken kan worden in deze dialoog, te weten alle verschillende Europese rapporten over de rechtsstaat, democratie en fundamentele rechten die ook op nationaal niveau besproken zouden moeten worden. Over andere delen uit het voorstel was de EC minder positief. Zij is geen voorstander van een jaarlijks

opgesteld rapport over de rechtsstaat, noch over een inter-institutioneel akkoord daarover. De EC vindt dat de bestaande instrumenten beter benut moeten worden en wil duplicatie vermijden.

Veel nationale parlementen hadden ook vraagtekens bij het voorstel, zo bleek in de discussie. De Poolse en Hongaarse parlementariërs zeiden niet tegen een dialoog te zijn, maar tegen structurele monitoring en sancties zoals voorgesteld. De Roemenen pleitten voor het stopzetten van de rechtsstaat monitoring in hun land. De Franse en Luxemburgse parlementariërs zeiden belangstelling te hebben voor een interparlementaire dialoog over de rechtsstaat. De Portugese, Nederlandse en Litouwse leden stelden vragen over de normering en criteria, de afdwingbaarheid van de criteria, de betrokkenheid van de burgers, en de rol van de juridische expertgroep in het voorstel. Een lid van het Tsjechische parlement concludeerde dat veel sprekers de dialoog tussen het EP en nationale parlementen over de rechtsstaat nuttig vinden, maar dat structurele monitoring, pressie en sancties minder gewaardeerd worden.

Sessie 2: rol van nationale parlementen in hooghouden van de rechtsstaat

Tijdens deze sessie zocht de Europarlementariër de heer Engel (EVP, LU), rapporteur voor het jaarrapport over de mensenrechtensituatie in de EU, de confrontatie op met de Poolse en Hongaarse afgevaardigden. Hij onderstreepte dat deze landen vrijwillig lid van de EU zijn geworden en zich aan de regels moeten houden. Hij is van mening dat parlementen het eens kunnen worden over een Europese logica over de basisprincipes van goed bestuur, waaronder bijvoorbeeld de onafhankelijkheid van de rechtspraak. Als lidstaten zich niet aan deze regels houden, dan moeten ze de Unie verlaten. De vertegenwoordiger van het European Network of the Council of the Judiciary onderschreef ook het belang van een onafhankelijke rechtspraak zonder politieke bemoeienis, en uitte haar zorg over de situatie in Polen. Een lid van het Luxemburgse parlement betoogde dat nationale parlementen alles moeten doen om juist de onafhankelijkheid van de rechtspraak te garanderen.

Poolse en Hongaarse Kamerleden en Poolse EP-leden beweerden dat alle negatieve kritiek niet gestoeld was op feiten. In 't Veld sloot de discussie af door op te merken dat het EU mechanisme zich op meer zaken richt dan alleen de rechterlijke macht, en dat het EU mechanisme alle landen onder de loep neemt.

De delegatie,
Anne Mulder

De griffier,
Middelkoop